Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ofgang afn Dnyeper

Markiš, Perec D.
מאַרקיש, פּערעץ

Mosḳṿe, 1937

23

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8240

Visual Library

23

געגאנ איז אפ דער בויונג א געיעג:
ס'האָט איינ רעקאָרד געיאָגט זיכ נאָכנ צווייטנ;
מיט צײַגערס האָט געקלעטערט ברעג אפ ברעג,
נ'צו נײַע אופשטײַגנ האָט יעדער זיכ געגרייט דאָרט.
געטראָגנ האָט נאָכ ווער אינ כאָליעווע דעמ לעפל,
נאָר טיפ אינ הארצ האָט שוינ געבליט א טרוימ.
עס האָבנ קורסנ אפ דער בויונג זיכ געעפנט,
אונ שעמעוודיק מ'האָט זיי די צײַט פארטרויט.
געגאנ מ'איז אינ שינעלנ אונ אינ לאפטיעס,
בודיאָנאָווקעס ניט אויסגעטאָנ פונ קעפ.
דאָס לעבנ פונדאָסנײַ! מע קוקט אונ מע באטאפט עס,
ס'איז אופגעשטעלט צו דעמ אזעלכע הויכע טרעפ —
איז ווער וועט ניט ארופ? אונ ווער וועט ניט א פרווו טאָנ
זיכ דורכברעכנ צו דעמ א דורכגאנג אפ דערווײַל?
ס'איז נאָכ דער ארבעט גראמ אזוי אונ לופטיק,
אונ יונגקײַט איז א יאמ אינ דעמ פארהאוועטנ געיײַל.

האָט אפ דער בויונג הויכ געזונגענ דאָס געיעג,
ס'האָט איינ רעקאָרד פארשטעלט דעמ צווייטנ,
מיט ציַיגערס האָט געקלעטערט ברעג אפ ברעג,
אונ יעדערנ געהויבנ אונ געגרייט דאָרט!

פאראָרדנט האָט טרובא אונ גליַיכ פארפירט דאָרט
פאר די, וואָס לערנענ זיכ, א רויטנ טאָוול אפנ ברעג,
אונ אפ דער וואנטציַיטונג געבלאנקט האָבנ באריכטנ
אונ אונטער יעדערנ — א בלישטשענדער פּאָרטרעט.

אפ דעמ האָט אווראָמ־הערש זיכ ניט געריכט:
פאר לערנענ, הייסט עס, שטעלט מענ אפ די בלעטער!

געשטאנענ אווראָמ־הערש, געקוקט אפ די פּאָרטרעטנ,
געשטאנענ אווראָמ־הערש, געקוקט אזוי אפ זיכ:
— ס'פּעלט מיר שטארק, — האָט ער צו זיכ אליינ גערעדט דאָרט, —
זיכ אויסשטעלנ!.. — אונ בייז געטאפּט ס'געזיכט.
נאָר דאָכ האָט טיפ אינ הארצ אימ געקראַבעט:
— געפּאסט וואָלט ער זיכ פּונקט ווי אלע פאר דער ברעט! —
פונדעסטוועגנ האָט ער געזאָגט צו זאָזלענ: — כ'האָב אימ,
הערסטו, זאָזל, אינ דער קעלניע דעמ פּאָרטרעט!
פאר דיַינ געמאָרע־קאָפּ וואָלט עס געפּאסט... פארשטייסטו,
ברודערל, אז גאָט האָט דיר געשענקט אזא מינ ליפּ, אזא מינ נאָז! —
נאָר זאָזל האָט געפּאָנפּעט אונ אליינ געטרייסט זיכ:
— כ'בינ פּונקט ווי אלע דאָ א גליַיכער באלעבאָס! —

פארביַיגייענדיק דערנעבנ,
האָט אווראָמ־הערשנ מיט דער האנט טרובא געטאָנ א פיר

אפ די פאָרטרעטן: — אווראָם־הערש, ס׳א לעבן!
פארוואָס האָסטו נאָך דײַנעם ניט געגעבן?
גיי, אווראָם־הערש, ארײַנ, פאָטאָגראפיר,
ווי ס׳דארפ צו זײַנ, זיך אָפּ,
ס׳געדויערס ניט. א ווײַל. —
ער האָט דאָרט מיטנ בליק צו אים א גלאנצ געטאָנ:
— ווערסט איינעם אָפּשיקנ דעם ווײַב,
דער צווייטער — פאר דער וואנטצײַטונג!
וואָס שווײַגסטו, בריגאדיר?
ס׳א כּיִעס! ס׳איז א לעבנ!.. —
האָט אווראָם־הערש זיך ניט געטאָנ קיינ ריר,
אפ זײַנ געזיכט באזעצט האָט זיך א נעפל...
ער האָט צוריק מיט א יאָר צוואנציק, עפשער, מער,
אראָפּגענומענ זיך אינײנעם מיט זײַנ ביילענ;
ס׳איז נאָך דער כאסענע געוועזנ אומגעפער,
זיי שטייענ דאָרטנ ביידע ווי געבונדענע צום קוילענ...
זײַנ ביילע ז׳אָנגעטאָנ אינ כופּע־קלייד
אונ הינטער איר — אנ אויסגעמאָלענע וואזאָנע,
אונ אזא שרעק פונ דער פאטא פונ איר גייט, —
ער ווייסט ביז איצטער ניט פארוואָס. ס׳קוקט מאָדנע אויס איצט דער פּאסאָנ אים.

עס גיט אים דער זיקאָרנ מיטאמאָל א שטויס,
עס גיבנ זיך די צוואנציק יאָר אינ אים א וואלגער;
זיי זענ דאָרטנ ביידע ווי געשטאָרבענע שוינ אויס
אפנ פּאָרטרעט, וואָס הענגט נאָך ערגעצ־ווו אינ אלקער...

אונ דאָך איז ער אוועק זיך איבערטאָנ א ריינע העמד,
ארומפּוצנ די נײַע שטיוול,

די האָר באַנעצט און מיט אַ שרונט אַפּ צווייען זיך פאַרקעמט,
באַרעכנט זײַנע קרויווים, וואָס ער האָט און וויפל,
און ס'האָט אים פלאַקערדיק געטאָן אַ טרײַב
אַראָפּנעמען זיך, ווי סע דאַרף צו זײַן,
און אויסגעטראָגן האָט אים: איינער פאַרן ווײַב,
דער צווייטער — פאַר דער וואַנטצײַטונג!

אַרויסגערופן האָט דערנאָך צו זיך טרובאַ
עלקאָנען און נעכאַמען
און פאָרגעלייגט פאַר זיי אַ פּלאַן
אַזאַ מין:

די שטעטלדיקע ייִדן אופקלײַבן צוזאַמען
אַן אַרבעט אָנהייבן אַפּ זייער שפּראַך,
געקווענקלט האָט אַ ביסל זיך נעכאַמע,
עלקאָנע האָט געלאַכט:
פאַרלאָזט וואָלט ער זיך בעסער
אַפּ כאָכמע פון די הענט:
עלקאָנע — אַ פּראָפעסאָר,
און זאָזל — אַ סטודענט!

קיין סאַך האָט ניט געדויערט, באַפעלן גייען שנעל דאָ.
אַ צוויי־דרײַ שאָ אַ רעכנ טאָג באַוויזן האָט מען קאָם, —
פאַנאַנדערגעקלעפּט האָט מען גלײַך אַזאַ מין מעלדונג
אַפּן סאַמע פראָנט בײַ דער געבײַדע פון אַרבקאָם.

געשטאַנען איז דאָרט אַווראָם־הערש. דערנעבן זאָזל.
געלייענט און פאַרטײַטשט אַ יעדער וואָרט.

נאָר זאָזל האָט זיכ ניט געוואָלט פארלאָזנ
אפ דעמ, וואָס ס'איז געשריבנ דאָרט.
איז מיטנ קאָפּ גערדרייט א יעדע ווײַל
אונ אלעמאָל געגעבנ א פארײַס זיכ:
— כ'בעט דיכ, אווראָמ־הערש, נאָר ניט אזוי געײַלט!
— כ'בעט דיכ, אווראָמ־הערש, ס'געפעלט מיר ניט די מײַסע! —

אונ זאָזל האָט א צי געטאָנ דעמ ווילעקענעמ גורט זיכ
אונ א צעפּיר געגעבנ מיט די הענט:
— ביסט עפשער, אווראָמ־הערש, א באלנ גײנ אפ קורסנ?
ביסט עפשער גאָר א באלנ ווערנ א סטודענט?
איכ זע, אז ביסט שוינ פּוצ אונ פּארטיק,
א רענצל פעלט דיר נאָכ סאכאקל אָפּ;
איכ זע, אז קאָנסט זיכ גאָר שוינ ניט דערווארטנ,
נו גיי, נו גיי! דו האָסט א פרײַענ קאָפּ! —
נאָר אפצולאָכעס ט'אווראָמ־הערש געלייענט נאָכאמאָל אינ דר'הייכ
די גאנצע מעלדונג פונעמ אָנהייב,
א ניגנ אפנ קאָל אינ איר פארברויכט,
אונ זאָזלענ זי געלייגט אינ מויל ווי האָניק,
אונ ארומ אימ געלאָזט אזוי זיכ אומגיינ:
— פארסארפעט זאָלסטו, זאָזל, ווערנ אונ פארברענט,
סע מעג דיכ אפ דער עלטער טרעפנ אזא אומגליק,
אז פונ א באלעגאָלע זאָלסטו ווערנ א סטודענט! —

די ערשטע טעג — פונ סאמע אָנהייב
איז זאָזל אלצ געוואָר געוואָרנ באלד:
צו גלאשענ שאדכנט זיכ עלקאָנע,
אונ אפ נעכאמענ ווארפט אנ אויג טרובא.

אַז ס׳איז ניטאָ קיין כּילעק צווישן ייִד און ניט-ייִד מער שוין.
מע ווייסט שוין גאָר ניט וואָס מע מעג, וואָס ניט.
איז ער אוועקגעגאַנגען צו אווראָם־הערשן,
געוועלבט האָט אויסגעזען פֿון זײַנע ליפּן דער צעשניט.
ער האָט דאָס גאַנצע מויל מיט באָרד זיך אָנגעשטאָפּט
און זיך פֿאַרקרימט: — די גאַנצע צײַט איך קלער נאָר,
אַז ווערליק האָסט זיך דאָ אַ כאַפּ געטאָן צום לערנען,
איז קאָן זיך דיר נאָך איבערקערן, אווראָם-הערש, דער קאָפּ.
איך דאַרף עס ווי אַ ייִד דיר זאָגן, אווראָם־הערש.
דו ביסט אַ מאַנצבל, אווראָם-הערש. ס׳איז גאָר ניט קיין קאַטאָוועס!
און האָסט אַזוינע הייסע בלוטן, אווראָם־הערש,
אַז כ׳ציטער פֿאַר דיר איימעס־מאָוועס...
ווײַל ווערליק האָסט אַזעלכע הייסע בלוטן,
און ווערליק האַלטסט אין ברענען נאָך אַצינדער,
און דאָס, וואָס יעדער איינער פּונקט אַזעלכע זאַכן טוט דאָ...
איז קאָנסטו נאָך פֿאַרגעסן, אַז דו האָסט אַ ווײַב און קינדער...
אַז דאָ איז דאָך אַזוי — דו האָסט עפּעס, איז גלײַך צעטייל עס...
און ווערליק ווי איך קאָן דיך, אווראָם־הערש, נאָך פֿון אַמאָל,
איז קאָנסטו נאָך פֿאַרפֿירט ווערן פֿון אַן אַריילעס,
מיט יעדער איינציקער פֿון קאָמסאָמאָל!
איך האָב דיך שוין געזען מיט איינער גיין...
איך האָב געזען, ווי ס׳ציט דיך שוין צו איר, ווי ס׳שפּאַרט דיך...
דו לערנסט זיך די זאַך בײַ זיי...
דיר ווײַזט זיך אויס, אַז ביסט שוין אויבען אין דער פּאַרטיע!..
איז דאַרף איך ווי אַ ייִד דיר זאָגן, אווראָם־הערש,
ווי אָפּגעהיט אין קאָפּ בײַ דיר דאָס אויג איז...
איך וועל צו ווײַסן געבן בײלען, אווראָם־הערש,
וועסט מעגן זײַן דערנאָך אָפּ מיר באַרויגעז!.. —

געהערט האָט אווראָם־הערש. געקוקט אריבער אים.
געפילט, אז עפּעס אווערדיקס האָט מען אפ אים געקאפּעט;
האָט ער א הוסט געגעבן מיט דער גאנצער שטים
און אויסגעזועצט: — נו, האָדי, פוילע שקאַפּע!
דו האָסט מיר אָנגעהויבן בילן ווי א נאָווי, זאָזל!
און ווערליק ווי איך קאָן דיך אויך א ביסל פון אמאָל,
ווען האָסט קיין איין געניייווע אפ דער שטאָט ניט דורכגעלאָזן,
און אז מ׳האָט דיך געפּאקט, האָסטו געשריגן שמע־יִשׂראָעל, —
איז ראז דו געווערסט, ווי א נאָווי, איז א סימען,
אז בוידעק זײַנן באדארפּ מען דײַנע שיינע זעק...
מע קאָן דיך נאָך ארופנעמען באנאכט אין הימל,
און פעלן זאָל עפּעס אָט דאָ באם ברעג... —
ער האָט א רוק געגעבן ס׳היטל אפן שטערן,
א ווײַטן קוק געטאָן ווי אפ א ווערסט:
— איז מער זאָל איך פון דיר אזעלכעס, פוילע ליפּ, ניט הערן,
איך האָב עס פײַנט!.. דו הערסט? —
ער האָט א לאָז געטאָן זיך צו דער וואנט.
א קוק געכאפּט אין פענצטער צו דער הרעבליע
און גלײַך ער וואָלט אין עפּעס זיך דערמאנט
דורך ווײַטע אויסגעוועפּטע נעפּלען, —
האָט ער דאָרט שטיל א נעם געטאָן פון וואנט די ביקס,
א שפּיל געגעבן איידל מיטן שלאָס זיך,
און זאָזל האָט מיט אלע ליפּן אופגעשפּארט דעם פּיסק:
— וואָס ווילסטו טאָן מיט מיר? — האָט זיך צעגוואלדיקט זאָזל...

א טויבע שרעק האָט אפ זײַן האלדז זיך אָנגעוואלגערט שווער,
די צונג ארויסגעשטעקט און ניט געוווּסט, ווו זי אהינטאָן,
ס׳האָט לאנגזאם אווראָם־הערש אדורכגעקוקט די רער

און אלע ווייַל א קוק געכאפּט אפ הינטנ:
—כ׳וועל דיך ניט טשעפּענ, פאדלע, — ט׳ער א שפּיַ געגעבנ, —
דו קריכסט? צו אלע פינצטערע כאָליערעס — קריכ!
אויב ס׳איז דיר טייַער פאר א גראָשנ דייַנ פארשיווע לעבנ,
איז אָנשרייַבנ זאָלסטו זיכ אפנ פליכ...
איכ קוק זי דורכ די ביקס, — האָט ער פארהוסט זיכ, —
דערווייַל אזוי, — אונ שנייַדנדיק דאָס אויג פארשפּיצט, —
נאָר טאָמער ט׳דיר זיכ נאָכ אמאָל אזא מינ זאכ פארגלוסטנ,
איז ריכט זיכ אפ א דונער, זאָזל, — אָנ א בליצ!